

PÁNEURÓPA. *)

A nemzeti eszme szempontjából súlyos bírálat tárgya lehet a mostanában oly divatos „páneurópai“ mozgalom, melynek vezére Coudenhove-Calergi Richard osztrák gróf.

Európa karakteréhez hozzátartozik, hogy földrészünkön a nemzeti eszme érvényesülni akar. Az európai kontinens egészséges fejlődése, a fejlődés színesége és értéke megköveteli a történelmi szereppel bírt értékes nemzetek külön életének fenntartását és nemzetközi biztosítását.

Coudenhove maga is elismeri a nemzeti eszmének nagy horderejét és fontosságát az európai kultúra szempontjából. *Páneurópá*-jában egy helyen (142 l.) így ír: „Minden nemzet szentség: úgy is, mint a kultúrának istápolója és mint az erkölcs és haladás kikristályosítója. A nemzeti eszme elleni küzdés a kultúra elleni küzdés volna“. A hiba azonban az, hogy Coudenhove azt hiszi: a nemzeti kultúrát olyan módon magánüggé lehet visszafejlesztetni, mint amilyené idővel a vallás lehet és hogy a nemzeti gondolat háttérbe szorításával meg lehet alkotni Európában az egységes „európai nemzet“ fogalmát. (143. l.)

A nemzeti eszmét, bármennyire is a szellem birodalmába tartozik, olyanformán, mint a vallást, magánüggé tenni nem lehet. A vallás, a hit: az ember kontemplatív belső életmegnyilvánulása, amelynek tárgya túlesik a reális élet körén. A nemzeti eszme azonban egészen más. A nemzeti eszme maga az élet, az ember élete a társadalomban, az államban, a természetben, a gazdaságban. Nem más, mint az egymással faji, nyelvi, történelmi, gazdasági és kulturális kapcsolatokkal összefűzött embereknek külsőleg el sem tűntethető összekapcsolódása, amelyet ép azért, mert a reális emberi életre, az emberi szellem földi és nem földöntúli, közösségi és nem belső, egyéni szükségleteire, vágyaira és ideáljaira vonatkozik, az ember kontemplatív életére visszaszorítani, azt belső egyéni üggé tenni Európában ma már nem lehet. Ez a visszaszorítás az európai kultúra szempontjából visszafejlődést, nem pedig haladást jelentene. Nem a színtelen összeurópai gondolat, hanem a külön nemzeti sajátosságok teremtik meg Európában a legnagyobbyszerű emberi értéket, amelyeket az általános emberi fejlődés érdekében nem tompítani, hanem csak fejleszteni és ki-mélyíteni szabad. Ezek az értékek azonban csak külön egységes állami életben, az egész nemzetet átfogó állami keretek között tudnak igazán virulni és megerősödni.

Erre pedig a Coudenhove-féle tervezet nem nyújt biztosítékot.

Igaz, hogy a nemzeti törekvések biztosítására hatályos és általános kisebbségi védelmet sürget és ezt az óhaját a bécsi „páneurópai“ kongresszus kisebbségi bizottságának határozata még precízebb formák között a magáévá tette. Ez azonban az európai népek békés és őszinte összefogásának lehetővé tételére még nem elég.

Coudenhove *Páneurópá*-jában rámutatott arra, hogy a párizsi békék terem-tette állapot politikai és nemzeti szempontból — szerinte — haladást jelent a múlthoz képest, mert sok eddig elnyomott nemzet (lengyel, finn, észt) aspirációt megvalósulásra segítette. Maga is beismeri azonban, hogy ez a rendezés

*) Részlet a szerzőnek egy nagyobb tanulmányából.

más oldalról, különösen Közép-Európában olyan nagy keserőségeket fakasztott, amelyek a gazdasági felépüléshez szükséges béke és összefogás megteremtése helyett állandó izgalomban tartják a kedélyeket.

Ezek a hibák pedig nemcsak Közép-Európában, hanem másutt is fennállnak. Lozinsky, prágai ukrán egyetemi professzor pl. a bécsi kongresszus kisebbségi bizottságában rámutatott arra, hogy a párizsi békék három részre vágták az ukránokat és ha a páneurópai alakulás a Coudenhove-féle tervszerben valóra válnék, úgy az oroszországi ukránok végleg elszakadnának „páneurópai“ testvéreiktől, az egyesülésnek legcsekélyebb reményétől is megfosztva.

Az ilyen igazságtalanságok kiküszöbölésére Wilson a világháború végén a népek önrendelkezési jogát sürgette és az *igazi* önrendelkezésnek ezt a jogát sürgette az ukránok képviselője is a bécsi kongresszuson.

Ép ezért nemzeti szempontból kielégítő megoldást az európai államok egyesülése, illetve egy államszövetségbe tömörülése csak akkor jelenthetne, ha ez az egyesülés számolna a fejlődő és érvényesülésre törekvő európai nemzetek együttélési és önállósulási igényeivel és ezek lehetővé tétele végett elismerné és valóra váltaná az *önrendelkezési jognak* azt a gondolatát, amely eredetileg épen a „győzők“ körében vetődött fel, de amelyet a győzők azonnal sutba dobtak, mihelyt látták, hogy önző érdekeikkel ellenkezik . . .

(Pécs)

Faluhelyi Ferenc.